3.2. Sünnet

Sünnet; sözlükte yol, gidişat, kanun, hayat tarzı demektir. Terim olarak ise Peygamber Efendimizin yaşam biçimi anlamına gelmektedir. Müslümanların Peygamberimizin (s.a.v.) sünnetine uymaları gerektiği Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade edilir:

15 Buhârî, Bed'ül-vahy, 5; Müslim, Fezâil, 50.
16 Buhârî, Menâkıb, 23; Müslim, Fezâil, 113.

'Allah'a itaat edin, peygambere de itaat edin.' Eğer yüz çevirirseniz bilin ki ona yüklenen sorumluluğu ancak ona ait; size yüklenen görevin sorumluluğu da yalnızca size aittir. Eğer ona itaat ederseniz doğru yola erersiniz. Peygambere düşen ancak apaçık bir tebliğdir.[17] Başka bir ayette ise şöyle buyrulur: **"Ey Peygamber! Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici, bir uyarıcı; Allah'ın izniyle kendi yoluna çağıran bir davetçi ve aydınlatıcı bir kandil olarak gönderdik."**[18]

İslam dininin iki ana kaynağı vardır. Birincisi Kur'an-ı Kerim, ikincisi ise sünnettir. Peygamber Efendimiz sünnetin önemini şöyle izah etmiştir:

فَإِنَّ خَيْرَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللهِ وَخَيْرُ الْهَدْيِ هَدْىُ مُحَمَّدٍ، وَشَرَّ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ

“Sözlerin en hayırlısı, Allah’ın kitabı Kur’an’dır; tutulup gidilecek yolların en hayırlısı da Muhammed’in (s.a.v.) yoludur, sünnetidir. İşlerin en şerlisi, sünnete muhalif olarak sonradan ortaya çıkarılanlardır. Her bid’at da dalâlettir.”[19]

BULALIM

Alttaki hadis-i şerifte, sünnetin üç türüne ait kısımları bulup işaretleyiniz.

- Abdullah b. Ömer - Allah (c.c.) kendisinden ve babasından razı olsun - şöyle demiştir:

Nebî altın yüzük taktı. Onu gören ashab da altın yüzük taktılar. Bir gün Efendimiz: “Ben bir altın yüzük edinmiştim” dedi ve yüzüğü çıkardı sonra şöyle buyurdu: “Bundan böyle onu asla takmayacağım.”

Bunun üzerine ashab da (altın) yüzüklerini (bir daha takmamak üzere) çıkardılar.

(Buhârî, İ’tisâm, 4.)

Sünnetin Sözlük Anlamı

Yol, âdet, gidişat, huy, karakter, mizaç, hâl, tavır ve davranış.

Komisyon, Dini Terimler Sözlüğü, s. 334.

Sünnetin Dinî Terim Anlamı

Hz. Peygamber'in söz, fiil ve onamalarını içeren örnek davranışlar.

Komisyon, Dini Terimler Sözlüğü, s. 334.

Hadis ile sünnetin kapsamları konusunda farklı görüşler bulunmakla beraber bu iki terimin eş anlamlı olarak Resulullah’ın söz, fiil ve takrirleri için kullanılması özellikle hadis âlimleri arasında daha fazla kabul görmüştür. Hadisleri tespit, nakil ve anlamaya yönelik ilim dalına da **Hadis ilmi** denilmiştir.[20]

17 Nûr suresi, 54. ayet.
18 Ahzâb suresi, 45-46. ayetler.
19 Müslim, Cuma 43; Nesâî, Îdeyn, 22; İbni Mâce, Mukaddine 7.
20 M. Yaşar Kandemir, Hadis, DİA, C 15, s.27.

Şunu da bilmemiz gerekir ki fıkıhçılar “sünnet” terimine hadisçilere göre daha dar bir anlam yüklemişlerdir. Mesela “Kuşluk namazı kılmak sünnettir.” cümlesinde sünnet kelimesi, “farz olmayan ancak Peygamber Efendimiz tarafından yapıldığı için sevap kazandıran ibadet” anlamında kullanılmıştır. Dolayısıyla sünnet terimine hadisçilerin ve fıkıhçıların verdiği anlamlar birbirinden farklıdır.

NOT EDELİM

Fıkıh âlimleri sünneti, **farz veya vacip derecesinde olmaksızın yapılması dinen istenen fiiller**, diye tarif ederler. Peygamber Efendimizin ashabının, kendi tutum ve davranışlarının gerekçesini belirtirken söyledikleri, “Biz Resulullah’tan böyle duyduk.”, “Allah Resulünü böyle yaparken gördük.”, “Allah’ın Resulü böyle yapılmasını onayladı.” gibi sözleri, onların yaşayışlarında Peygamberin (s.a.v.) sünnetine ne kadar ihtimam gösterdiklerinin delilidir. Belki bu sebepten dolayı ashab-ı kirâmın uygulamaları “sahabe sünneti”, bir sahabinin uygulaması o kişiye nispetle, mesela “Ebu Bekir’in sünneti”, “Ömer b. Hattâb’ın sünneti” gibi adlarla anılmıştır. Bu ayrımla, sadece Resul-i Ekrem’e has olan sünnetlerin korunmasına özel bir itina gösterilmiş olmaktadır. Daha sonraki nesiller de bir davranışın doğruluğunun veya yanlışlığının gerekçesini, delilini Peygamber Efendimizin sözlerinden ve uygulamalarından göstermeye büyük önem vermişlerdir. Resul-i Ekrem’e ait her türlü malzemeyi sonraki nesillere ulaştıran metinler hadis diye adlandırılmış bundan dolayı hadis âlimlerinin çoğunluğu sünnet ile hadisin eş anlamlı olduğunu söylemiştir.